# ה ת י ע צ ו ת

## הנשיא מר ז. שזר

## עם סיעת חרות בכנסת

## בשאלת הרכבת ממשלה חדשה

ירושלים, כו' בסיון תשכ"ג (18.6.63)

נכחו:

הנשיא מר ז. שזר

מטעם סיעת חרות בכנסת:

ח"כ י. בדר

ח"כ הגב' א. רזיאל-נאור

ח"כ י. שופמן

מטעם לשכת הנשיא:

מר ד. ברטוב

ההתיעצות נפתחה בשעה 17:37

" נסתיימה " 17:53

הנשיא ז. שזר: אינני יודע אם אתם פיללתם, אני לא פיללתי שכל כך מהר יפרוץ המשבר. אבל כיון שפרץ, נחוץ לשבת ולחשוב איך לפתור אותו. אני רוצה לשמוע מפיכם מה יש לכם להגיד ומה יש לכם להציע.

ח"כ י. בדר: קודם כל אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת של פגישה רשמית ראשונה אתו, כדי לברך אותו עוד הפעם, ובמדה שלקח על עצמו את התפקיד, להבטיח לו שנתיחס אליו בכל הכבוד ובכל האהדה שהוא והמשרה ראויים להם.

הנשיא ז. שזר: תודה רבה לכם.

ח"כ י. בדר: שמענו את דבריך בכנסת והתרשמנו מאד מהקריאה לאהבת ישראל ולשמירה על שלמות העם.

הנשיא ז. שזר: משנה תודה.

ח"כ י. בדר: מובן מאליו שאין זאת אומרת שלכולם תהיינה אותן הדעות. זה היה כך לולא היו קיימות מפלגות והיתה קיימת מפלגה אחת חס ושלום. אבל ריב מפלגות ומחלוקת מפלגות לחוד והאחדות הבסיסית של האומה לחוד, בפרט במצב הקשה שבו אנחנו נמצאים כל הזמן. אנחנו התרשמנו מאד מהדברים ששמענו מפיו.

מבחינה זו אני רוצה להגיד בשם סיעתנו, שאם התפטרותו של מר בן-גוריון היא סופית, אם לא יקרה עוד משהו מה שיכול לקרות, אנחנו חושבים אותה לצעד חיוני לקראת קרבת לבבות, ואנחנו חושבים בכל הכבוד שהיה עוד יותר טוב לו היה מתפטר מוקדם יותר. אגיד את זאת בכנות ובלי שום רצון לעקיצה אישית.

בהתחשב בממשלה העומדת לקום אנחנו רוצים להמשיך לשרת את העם באופוזיציה, כי האופוזיציה היא דרושה לעם ועצם קיומה לפי דעתנו חיובי. לגבי הממשלה החדשה שתקום לא נגיד שיש לקיים בחירות חדשות, אבל אם הממשלה הזאת לא תמלא את חובתה מול הסכנה מצד המדענים הגרמנים במצרים, נשקול אם לא צריך לצאת בדרישה לבחירות חדשות.

אנחנו חושבים שיהיה זה דבר נכון, אם כבוד הנשיא ימסור את תפקיד הרכבת הממשלה לנציג מפלגת-המיעוט הגדולה ביותר בכנסת והיא מפלגת פועלי ארץ ישראל. ואם המרכיב מטעמה לא יצליח - הפעם אני חושב כי הסיכויים שלו רבים יותר מאשר היו הסיכויים של בן-גוריון בחדשים האחרונים של הכנסת הרביעית, אבל לו היה קורה שהוא לא יצליח, וודאי יפעל כבוד הנשיא לפי מה שכתוב עכשיו בפרוטרוט בחוק-המעבר לפי התיקון האחרון.

אנחנו תקוה, שבכנסת עצמה המשך עבודתה יהיה מסודר

יותר משהיה בזמן האחרון. ומבחינה זו אנחנו נשמור על כלל שלנו, שמכבדינו נכבד ועל פגיעה נשיב שערה. אני תקוה שהחלק הראשון של הכלל הזה יהיה בעתיד אקטואלי יותר מאשר החלק השני.

ועוד אני רוצה להגיד: וודאי במצב הרציני והקשה שבו נמצאת המדינה, שהוא מלא סכנות, הרי גם בעתיד כמו שבעבר נתנו, ולא רק אנחנו, ביטוי לאחדות הבסיסית של האומה, גם בעתיד ניתן, אם יהיה צורך בכך, ביטוי כזה גם להבא. זהו כל מה שרצינו להגיד.

<u>ח"כ י. שופמן:</u> אני חושב שד"ר בדר ביטא בדיוק את השקפותינו. ראיתי שכבוד הנשיא הייך לקראת ההגדרה הזאת של "מפלגת-המעוט הגדולה ביותר בכנסת", אבל סוף סוף גם המפלגה הגדולה ביותר בכנסת היא מעוט.

<u>הנשיא ז. שזר:</u> עובדות אי אפשר לשנות.

<u>ח"כ י. שופמן:</u> ההגדרה הזאת מתאימה למציאות. וזה גם קובע את העובדה, שהממשלות אצלנו הן קואליציוניות. איננו רואים בזה שום פגם ושום פסול. להיפך. אנחנו חושבים, שבמדינה צעירה בלי מסורת דימוקרטית מובהקת, הצורה הקואליציונית, שבה אין מפלגה אחת יכולה להכתיב את הכל לשאר המפלגות, אלא הכל נעשה על סמך פשרה מסויימת - קואליציה היא סוף סוף פשרה - זוהי הדרך הנכונה בשביל המדינה. ואגב השלטון אצלנו, תוך כדי הקואליציה והפשרה הזאת, הוא אולי יציב יותר מאשר במדינות אחרות ששם הממשלה איננה קואליציונית. כך שהדבר אצלנו ברור למדי.

גם אני חושב כמו ידידי וחברי ד"ר בדר, שמר אשכול עכשיו או מישהו אחר ממפלגת פועלי ארץ ישראל - על פי השמועות זה צריך להיות אשכול, ויתכן שאנחנו דנים כבר עכשיו אחרי שמפלגת פועלי ארץ ישראל החליטה והודיעה - יהיה המרכיב של הממשלה החדשה. יש כבר דרך סלולה בקואליציה הזאת. ואם בכל הענינים החיוניים של המדינה אנחנו נותנים יד לכל ממשלה, בפרט בענינים הבטחוניים, יהיה כך גם להבא. אבל אנחנו אוהבים מאד הדדיות ביחסים, ואנחנו תמיד נשמח שההדדיות תתבטא בכבוד הדדי.

<u>ח"כ הגב' א. רזיאל נאור:</u> רציתי להדגיש שהתפטרותו של מר בן-גוריון, אם כי הוא לא פירש אותה ולא הסביר אותה בשום דבר מלבד נימוקים אישיים שלו, אבל כפי שכל אחד מבין היא באה מהתמוטטות של כל מבנה המדיניות שלו כלפי גרמניה המערבית. זוהי הסבה העיקרית להתפטרות זו ולשינויים שמוכרחים לחול. לכן זוהי בשבילנו אבן הבוחן לממשלה החדשה שתקום ולמדיניותה. אם אנחנו נראה שהממשלה תבין את ההכרח לפעול מחדש וביתר שאת בענין מציאותם של המדענים הגרמניים במצרים, אנחנו נקדם אותה בברכה. אם לאו - לא תהיה לנו דרך אחרת אלא לדרוש בחירות חדשות.

<u>הנשיא ז. שזר:</u> אני מודה לכם. חשבתי מחובתי להזמין אתכם כמפלגה השניה בגודלה בכנסת, מיד אחרי מפלגת פועלי ארץ ישראל מפלגת-המעוט הגדולה, להזמין את המעוט הקטן יותר, אבל הגדול עדיין מאחרים.

אישית אני רוצה לומר, כי ביחסכם ויחס המפלגה שלכם לשאלה היסודית, שאתה קורא לה הבסיסית של אחדות האומה, או ביחס לשלמותה של המדינה, לעמוד עליה/להגן עליה - לא פקפקנו. ואין לי כל ספק שמבחינה זו תהיה לנו תמיד שפה משותפה.

אני חושב שבענין הערכת התפטרותו של בן-גוריון אני נוטה לקבל את נימוקיו. אבל אין זה משנה את הענין. אבל אני מבין כי החלטתכם להשאר באופוזיציה היאללא כל תלות בדברים אלה. ואופוזיציהנחוצה. אין פרלמנט יכול להתקיים בלי אופוזיציה. ובדבר שאתם רוצים לראות אבן בוחן בשביל הממשלה הבאה, זוהי זכותכם הלגיטימית, אין כל ספק בכך. אבל בנוגע להצעות המעשיות, שאתם יכולים להציע לי, אלה הן אותן ההצעות שהציעה המשלחת של מפלגת פועלי ארץ ישראל.

<u>ח"כ הגב' א. רזיאל-נאור:</u> גם זוהי זכותנו.

<u>הנשיא ז. שזר:</u> על כל פנים אתם מקילים עלי את המלאכה, כי משתי המשלחות לא שמעתי אלא על דרך אחת.

<u>ח"כ י. שופמן:</u> לא כל דבר שמפלגת פועלי ארץ ישראל מציעה פסול בעינינו.

<u>ח"כ י. בדר:</u> זה מכל מקום דבר לגיטימי גם במצב הקיים.

<u>הנשיא ז. שזר:</u> אני מודה לכם מאד. אני חושב שתפקיד כולנו צריך להיות כרגע להתגבר על המשבר. כל המצב הפוליטי בחוץ והיחסים, כל הענינים שרמזתם עליהם ושיכולתם לרמזעוד, אין כל ספק שכל זה דורש שהמשבר הזה לא ייראה בעולם כזעזוע כביר, אלא שהתגברו עליו והתגברו מהר. במדה שהמפלגות תעזורנה להרכיב ממשלה במהירות יתר, זה יהיה לברכה.

ה ה ת י ע צ ו ת ב נ ע ל ה
---------------------------